

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Т.в.о. декана
юридичного факультету

Надія МОСКАЛЮК
2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. проректора з науково-
педагогічної роботи

Віктор ОСТРОВЕРХОВ
2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни «Право інтелектуальної власності»

ступінь вищої освіти – бакалавр

галузь знань: 08 Право

спеціальність: 081 Право

Освітньо-професійна програма: «Право»

Кафедра цивільного права і процесу

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практичні заняття (год.)	ІРС (год.)	Тренінг, КПЗ (год.)	Самост. робота студ. (год.)	Всього (год.)	Екз./Зал. (сем.)
Денна	4	7	28	12	2	6	102	150	7, залік

31.08.2023

Тернопіль – ЗУНУ

2023

Робочу програму склала доцент кафедри, к.ю.н., доцент Інна ЗАЙЦЕВА-КАЛА

Робоча програма розглянута та затверджена на засіданні кафедри цивільного права і процесу протокол № 1 від «29» серпня 2023 р.

Завідувач кафедри
д.ю.н., професор

Ірина ЛУКАСЕВИЧ-КРУТНИК

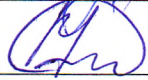
Розглянуто та схвалено групою забезпечення спеціальності 081 Право, протокол № 1 від «30» серпня 2023 р.

Голова групи
забезпечення спеціальності

Ірина ЛУКАСЕВИЧ-КРУТНИК

Гарант ОП

Наталія ЧУДИК

**СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
„Право інтелектуальної власності”**

**1. Опис дисципліни
„Право інтелектуальної власності”**

Дисципліна „Право інтелектуальної власності”	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 5	Галузь знань: 08 Право	Статус дисципліни – вибіркова Мова навчання - українська
Кількість залікових модулів – 3	Спеціальність: 081 Право	Рік підготовки <i>Денна – 4</i> Семестр <i>Денна – 7</i>
Кількість змістових модулів – 3	Ступінь вищої освіти – бакалавр	Лекції: <i>Денна – 28 (год.)</i> Практичні заняття: <i>Денна – (12 год.)</i>
Загальна кількість годин Денна - 150 год.		Самостійна робота: <i>Денна – 102 (год.)</i> Тренінг, КПЗ: <i>Денна – 6 (год.)</i> Індивідуальна робота : <i>Денна – 2 (год.)</i>
Тижневих годин: Денна форма навчання 10 год, з них аудиторних - 3 год.		Вид підсумкового контролю – залік

Мета й завдання дисципліни „Право інтелектуальної власності”

2.1. Мета вивчення дисципліни: засвоєння студентами комплексу знань з права інтелектуальної власності, зокрема щодо системи правової охорони інтелектуальної власності в Україні, законодавства у сфері інтелектуальної власності, класифікації об’єктів права інтелектуальної власності, їх критеріїв правової охорони та строків чинності майнових прав, договірних способів розпоряджання майновими правами інтелектуальної власності та захисту прав інтелектуальної власності.

2.2. Завдання вивчення дисципліни: полягає в тому, щоб разом з іншими дисциплінами закласти основи знань щодо основних понять інтелектуальної власності, прав та обов’язків суб’єктів права інтелектуальної власності, видів об’єктів, а також можливостей захисту при порушенні прав інтелектуальної власності; прищепити студентам уміння працювати з нормативно-правовими актами; набути практичних навичок для вирішення конкретних юридичних ситуацій, що в подальшому стане цінним інструментом під час виконання професійних обов’язків; залучити студентів до активного обговорення теоретичних питань, навчити формулювати і чітко викладати свою думку, виявляти самостійність і творчий підхід до вирішення життєвих ситуацій; ознайомити студентів із судовою практикою, роботою інших інституцій у сфері охорони та захисту прав інтелектуальної власності..

2.3. Знати: систему правової охорони інтелектуальної власності України; систему законодавства України у сфері інтелектуальної власності; основні міжнародні конвенції у сфері інтелектуальної власності; класифікацію об’єктів права інтелектуальної власності; критерії правової охорони об’єктів права інтелектуальної власності; суб’єктів права інтелектуальної власності; міст права інтелектуальної власності; строки чинності майнових прав на об’єкти права інтелектуальної власності; договірні способи розпоряджання майновими правами інтелектуальної власності; підстави та способи захисту прав інтелектуальної власності.

Вміти: розрізняти різні об’єкти права інтелектуальної власності; складати та подавати заявки на реєстрацію різних об’єктів права інтелектуальної власності, зокрема, об’єктів авторського права, торговельних марок, промислових зразків; укладати договори щодо розпоряджання майновими правами інтелектуальної власності; підбирати механізм охорони для різних об’єктів права інтелектуальної власності.

3. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

„ПРАВО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ”

Змістовий модуль 1. Загальна характеристика права інтелектуальної власності. Авторське право та суміжні права. Об'єкти права промислової власності.

Тема 1. Поняття та загальна характеристика права інтелектуальної власності.

Інтелектуальна власність та її значення для становлення України як економічно розвинутої держави. Поняття права інтелектуальної власності. Право інтелектуальної власності в об'єктивному та суб'єктивному розумінні. Об'єкти та суб'єкти права інтелектуальної власності та їх класифікація. Система права інтелектуальної власності.. Місце права інтелектуальної власності в системі права України. Джерела права інтелектуальної власності. Система державної охорони інтелектуальної власності. Література: [1-46, 48, 49, 57, 63, 65-67, 70, 73, 74, 76, 77].

Тема 2. Авторське право та суміжні права.

Поняття авторського права. Об'єкти, що охороняються авторським правом. Суб'єкти авторського права. Виникнення авторського права. Знак охорони авторського права та його значення. Зміст суб'єктивного авторського права. Вільне використання творів. Строк охорони авторського права. Перехід твору до суспільного надбання.

Визначення суміжних прав та їх об'єкти. Суб'єкти суміжних прав. Суб'єктивні суміжні права. Умови здійснення суміжних прав. Права виконавців. Права виробників фонограм. Права організацій мовлення. Обмеження суміжних прав та строк їх дії. Література: [1, 6, 9, 10, 26, 32, 35, 41, 47, 49, 50, 55-59, 61, 62, 70-73, 74, 77-79].

Тема 3. Інтернет-сайт і комп'ютерна програма як об'єкти права інтелектуальної власності.

Захист інтелектуальної власності в ІТ сфері. Визначення і правова регламентація інтернет-сайту. Види інтернет-сайтів. Цифровий контент та інформаційна безпека власників і користувачів. Права виробника і власника інтернет-сайту. Поняття комп'ютерної програми. Реєстрація права інтелектуальної власності на комп'ютерну програму. Форми захисту інтелектуальної власності в ІТ-сфері. Література: [47, 55-59, 62, 70, 71, 73-75, 77].

Тема 4. Право на винахід та корисну модель.

Поняття та умови патентоспроможності винаходу. Об'єкти винаходу (корисної моделі). Порядок оформлення прав на винахід (корисну модель). Право на подачу заявки. Право роботодавця. Право правонаступника. Право першого заявника. Пріоритет. Зміст прав на винаходи (корисні моделі). Використання винаходу (корисної моделі). Обов'язки, що впливають з патенту. Примусова ліцензія. Дії, що не визнаються порушенням прав власника патенту. Право першокористувача.

Література: [3-9, 11, 33, 34, 38, 43, 44, 48, 49, 56, 57, 64, 65, 67, 72-74].

Тема 5. Право на промисловий зразок.

Промисловий зразок як об'єкт промислової власності: поняття та умови патентоспроможності. Суб'єкти права на промисловий зразок. Оформлення прав на промисловий зразок. Право на подачу заявки. Право роботодавця. Право правонаступника. Право першого заявника. Пріоритет. Зміст прав на промисловий зразок. Обов'язки, що впливають з патенту. Примусова ліцензія. Дії, що не визнаються порушенням прав власника патенту. Право першокористувача.

Література: [14, 33, 34, 38, 43, 44, 48, 49, 56, 57, 64, 65, 67, 72-74].

Змістовий модуль 2. Засоби індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів та послуг. Нетрадиційні об'єкти права інтелектуальної власності.

Тема 6. Правова характеристика окремих нетрадиційних об'єктів права інтелектуальної власності.

Право інтелектуальної власності на компоновання інтегральної мікросхеми. Право інтелектуальної власності на раціоналізаторську пропозицію. Право інтелектуальної власності на сорт рослин, породу тварин. Право інтелектуальної власності на комерційну таємницю. Література: [2-6, 9, 15-17, 20, 22, 27, 28, 40, 49, 51-54, 60, 66, 67, 74].

Тема 7. Право на комерційне найменування та охорона прав на торговельні марки.

Комерційне найменування як об'єкт права інтелектуальної власності. Зміст права на комерційне найменування. Виникнення користування й припинення права на комерційне найменування.

Торговельні марки: поняття, види та значення. Суб'єкти прав на торговельні марки. Об'єкти торговельних марок. Умови надання правової охорони. Об'єкти, які не можуть бути зареєстровані як торговельні марки. Оформлення прав на торговельні марки. Права і обов'язки, що впливають із свідоцтва на знак.

Література: [11, 29, 39, 42, 49, 63-67, 74].

Тема 8. Правова охорона географічного зазначення.

Поняття географічного зазначення. Умови надання правової охорони географічному зазначенню. Види географічних зазначень. Види позначень, що не можуть бути визнані географічними позначеннями. Порядок одержання права на географічне зазначення. Порухення прав власника географічного зазначення.

Література: [12, 37, 44, 63-67, 74].

Змістовий модуль 3. Розпорядження та захист прав на об'єкти інтелектуальної власності.

9. Система договорів щодо розпорядження майновими правами на об'єкти інтелектуальної власності.

Загальна характеристика та види договорів щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності. Особливості договорів у сфері інтелектуальної власності. Порядок укладання та істотні умови окремих видів договорів щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності. Форма договору у сфері інтелектуальної власності. Державна реєстрація договорів щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності. Правове регулювання відносин щодо надання дозволу на використання об'єктів права інтелектуальної власності. Ліцензії на використання об'єкта права інтелектуальної власності. Література: [63-67, 70, 74].

Тема 10. Захист права інтелектуальної власності.

Поняття та види порушень прав на об'єкти права інтелектуальної власності. Поняття захисту права інтелектуальної власності. Юрисдикційна та неюрисдикційна форми захисту права інтелектуальної власності. Цивільно-правовий, адміністративно-правовий та кримінально-правовий способи захисту права інтелектуальної власності. Медіація як новітній спосіб захисту права інтелектуальної власності.

Література: [1-9, 19, 20, 25, 46, 50, 63-69, 70, 74].

Тема 11. Міжнародно-правові аспекти охорони та захисту прав інтелектуальної власності.

Функції, структура та напрями діяльності ВОІВ. Участь України в роботі ВОІВ. Міжнародна охорона промислової власності. Міжнародна охорона авторського права та суміжних прав. Міжнародно-правові аспекти охорони комерційних позначень. Адаптація законодавства України до законодавства ЄС в сфері охорони та захисту права інтелектуальної власності.

Література: [26-46, 49, 66-67].

4. Структура залікового кредиту з дисципліни „Право інтелектуальної власності”

(денна форма навчання)

Назва теми	Кількість годин					
	Лекції	Практичні заняття	Індивідуальна робота	Тренінг, КПЗ	Самост. робота	Контрольні заходи
Змістовий модуль 1. Загальна характеристика права інтелектуальної власності. Авторське право та суміжні права. Об'єкти права промислової власності.						
Тема 1. Поняття та загальна характеристика права інтелектуальної власності.	2	2	1	2	10	усне опитування, тестування
Тема 2. Авторське право та суміжні права.	4	2			10	усне опитування, тестування, кейси
Тема 3. Інтернет-сайт і комп'ютерна програма як об'єкти права інтелектуальної власності.	2				6	усне опитування, тестування
Тема 4. Право на винахід та корисну модель.	2				10	усне опитування, кейси
Тема 5. Право на промисловий зразок.	2	10			усне опитування, кейси	
Змістовий модуль 2. Засоби індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів та послуг. Нетрадиційні об'єкти права інтелектуальної власності.						
Тема 6. Правова характеристика окремих нетрадиційних об'єктів права інтелектуальної власності.	2	2		2	10	кейси, тестування
Тема 7. Право на комерційне найменування та охорона прав на торговельні марки.	2				10	усне опитування, тестування
Тема 8. Правова охорона	2				10	усне опитування,

географічного зазначення.						тестування
Змістовий модуль 3. Розпорядження та захист прав на об'єкти інтелектуальної власності.						
Тема 9. Система договорів щодо розпорядження майновими правами на об'єкти інтелектуальної власності.	4	2	1	2	10	усне опитування, кейси
Тема 10. Захист права інтелектуальної власності.	4	2			10	кейси, тестування
Тема 11. Міжнародно-правові аспекти охорони та захисту прав інтелектуальної власності.	2				6	кейси, тестування
Всього	28	12	2	6	102	

4. ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичне заняття 1. Поняття та загальна характеристика права інтелектуальної власності.

***Мета:** знати поняття права інтелектуальної власності, його місце в системі права України та особливість міжгалузевого характеру; аналізувати систему законодавства усфері інтелектуальної власності та систему органів державної влади, покликаних впроваджувати норми права у життя; знати компетенцію та правовий статус усіх органів, що формують державну систему правової охорони інтелектуальної власності.*

1. Інтелектуальна власність та її значення для становлення України як економічно розвинутої держави.

2. Поняття права інтелектуальної власності.

3. Право інтелектуальної власності в об'єктивному та суб'єктивному розумінні.

4. Об'єкти та суб'єкти права інтелектуальної власності та їх класифікація.

5. Система права інтелектуальної власності..

6. Місце права інтелектуальної власності в системі права України.

7. Джерела права інтелектуальної власності.

8. Система державної охорони інтелектуальної власності.

Література: [1-46, 48, 49, 57, 63, 65-67, 70, 73, 74, 76, 77].

Практичне заняття 2. Авторське право та суміжні права. Інтернет-сайт і комп'ютерна програма як об'єкти права інтелектуальної власності.

***Мета:** знати вимоги до творів як об'єктів авторського права, а також усі особливості правової охорони кожного із них, перелік суб'єктивних авторських прав та їх обмеження; усвідомлювати взаємозв'язок між авторським правом та суміжними правами, характеризувати об'єкти суміжних прав, а також вміти застосовувати норми щодо охорони суміжних прав на практиці.*

1. Поняття авторського права.

2. Об'єкти, що охороняються авторським правом.

3. Суб'єкти авторського права.

4. Виникнення авторського права.

5. Знак охорони авторського права та його значення.

6. Зміст суб'єктивного авторського права.
 7. Вільне використання творів.
 8. Строк охорони авторського права.
 9. Перехід твору до суспільного надбання.
 11. Визначення суміжних прав та їх об'єкти.
 12. Суб'єкти суміжних прав. Суб'єктивні суміжні права.
 13. Умови здійснення суміжних прав.
 14. Права виконавців. Права виробників фонограм. Права організацій мовлення.
- Обмеження суміжних прав та строк їх дії.
15. Захист інтелектуальної власності в ІТ сфері.
 16. Визначення і правова регламентація інтернет-сайту.
 17. Види інтернет-сайтів.
 18. Цифровий контент та інформаційна безпека власників і користувачів.
 19. Права виробника і власника інтернет-сайту.
 20. Поняття комп'ютерної програми. Реєстрація права інтелектуальної власності на комп'ютерну програму.
 21. Форми захисту інтелектуальної власності в ІТ-сфері.
- Література: [1, 6, 9, 10, 26, 32, 35, 41, 47, 49, 50, 55-59, 61, 62, 70-73, 74, 77-79].

Практичне заняття 3. Право на винахід та корисну модель. Право на промисловий зразок.

***Мета:** вміти здійснювати аналіз результату технічної творчості і формувати висновки про можливість та доцільність застосування патентної форми правової охорони. Усвідомлювати усі переваги та ризики застосування такої охорони та обґрунтовувати послідовність етапів державної кваліфікації результату інтелектуальної діяльності людини.*

1. Поняття та умови патентоспроможності винаходу.
 2. Об'єкти винаходу (корисної моделі).
 3. Порядок оформлення прав на винахід (корисну модель). Право на подачу заявки. Право роботодавця. Право правонаступника. Право першого заявника. Пріоритет.
 4. Зміст прав на винаходи (корисні моделі).
 5. Використання винаходу (корисної моделі). Обов'язки, що впливають з патенту. Примусова ліцензія.
 6. Дії, що не визнаються порушенням прав власника патенту.
 7. Право першокористувача.
 8. Промисловий зразок як об'єкт промислової власності: поняття та умови патентоспроможності. Суб'єкти права на промисловий зразок.
 9. Оформлення прав на промисловий зразок. Право на подачу заявки. Право роботодавця. Право правонаступника. Право першого заявника. Пріоритет.
 10. Зміст прав на промисловий зразок.
 11. Обов'язки, що впливають з патенту.
 12. Примусова ліцензія.
 13. Дії, що не визнаються порушенням прав власника патенту.
- Література: [3-9, 11, 14, 33, 34, 38, 43, 44, 48, 49, 56, 57, 64, 65, 67, 72-74].

Практичне заняття 4. Правова характеристика окремих нетрадиційних об'єктів права інтелектуальної власності. Право на комерційне найменування та охорона прав на торговельні марки. Правова охорона географічного зазначення.

***Мета:** вміти аналізувати цикл набуття правової охорони на рацпропозицію за стадіями, проводити дослідження новизни, корисності та застосовуваності пропозиції на підприємстві; усвідомлювати особливість застосування технічної творчості на біологічних об'єктах, формувати відмінності селекційної діяльності від генетичної інженерії; розуміти критерії новизни, однорідності, вирізняльності та стабільності як основоположних при набутті прав на сорт; знати основне призначення комерційних позначень та їх види; обґрунтовувати доцільність застосування географічних зазначень в процесі виготовлення*

продукції, а також розуміти вимоги законодавства щодо особливостей такого застосування.

1. Право інтелектуальної власності на компонування інтегральної мікросхеми.
2. Право інтелектуальної власності на раціоналізаторську пропозицію.
3. Право інтелектуальної власності на сорт рослин, породу тварин.
4. Право інтелектуальної власності на комерційну таємницю.
5. Комерційне найменування як об'єкт права інтелектуальної власності. Зміст права на комерційне найменування. Виникнення користування й припинення права на комерційне найменування.
6. Торговельні марки: поняття, види та значення. Суб'єкти прав на торговельні марки. Об'єкти торговельних марок. Умови надання правової охорони. Об'єкти, які не можуть бути зареєстровані як торговельні марки.
7. Оформлення прав на торговельні марки. Права і обов'язки, що впливають із свідоцтва на знак.
8. Поняття географічного зазначення. Умови надання правової охорони географічному зазначенню. Види географічних зазначень. Види позначень, що не можуть бути визнані географічними позначеннями.
9. Порядок одержання права на географічне зазначення. Порушення прав власника географічного зазначення.

Література: [2-6, 9, 11, 12, 15-17, 20, 22, 27, 28, 29, 37, 39, 40, 42, 44, 49, 51-54, 60-67, 74].

Практичне заняття 5. Система договорів щодо розпорядження майновими правами на об'єкти інтелектуальної власності.

Мета: *вміти розробляти проекти, ліцензійних договорів, договорів комерційної концесії та супутніх договорів; вміти прораховувати ризики для обох сторін договору і закладати механізм їх мінімізації.*

1. Загальна характеристика та види договорів щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності. Особливості договорів у сфері інтелектуальної власності.
2. Порядок укладання та істотні умови окремих видів договорів щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності.
3. Форма договору у сфері інтелектуальної власності.
4. Державна реєстрація договорів щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності.
5. Правове регулювання відносин щодо надання дозволу на використання об'єктів права інтелектуальної власності.
6. Ліцензії на використання об'єкта права інтелектуальної власності. Література: [63-67, 70, 74].

Практичне заняття 6. 7. Захист права інтелектуальної власності. Міжнародно-правові аспекти охорони та захисту прав інтелектуальної власності.

Мета: *розуміти суть поняття «використання об'єкта інтелектуальної власності» як передумови до застосування різноманітних форм та способів захисту прав; вміти готувати процесуальні документи, які супроводжують процес захисту; усвідомлювати який вплив на національну систему правової охорони має міжнародне законодавство у сфері інтелектуальної власності, аналізувати в якому напрямі воно розвивається зараз і як повинно змінюватись національне законодавство.*

1. Поняття та види порушень прав на об'єкти права інтелектуальної власності.
2. Поняття захисту права інтелектуальної власності.
3. Юрисдикційна та неюрисдикційна форми захисту права інтелектуальної власності.
4. Цивільно-правовий, адміністративно-правовий та кримінально-правовий способи захисту права інтелектуальної власності.
5. Медіація як новітній спосіб захисту права інтелектуальної власності.
6. Функції, структура та напрями діяльності ВОІВ. Участь України в роботі ВОІВ.
7. Міжнародна охорона промислової власності.
8. Міжнародна охорона авторського права та суміжних прав.

9. Міжнародно-правові аспекти охорони комерційних позначень.

10. Адаптація законодавства України до законодавства ЄС в сфері охорони та захисту права інтелектуальної власності.

Література: [1-9, 19, 20, 25-46, 49, 50, 63-69, 70, 74].

6. КОМПЛЕКСНЕ ПРАКТИЧНЕ ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

Комплексне практичне індивідуальне завдання (далі – КПІЗ) є видом поза аудиторної індивідуальної роботи студента навчального чи навчально-дослідницького характеру, яке використовується в процесі вивчення програмного матеріалу навчального курсу і є окремим заліковим модулем з дисципліни. КПІЗ є невід’ємною частиною навчального процесу і розцінюється як серйозне осмислення набутих знань отриманих студентом при вивченні дисципліни «Право інтелектуальної власності».

КПІЗ забезпечується системою навчально-методичних засобів, передбачених для вивчення курсу: підручники, навчальні та методичні посібники, опорні конспекти лекцій тощо.

Види індивідуальних науково (навчально)-дослідних завдань:

- виступ на наукових конференціях (друковані тези);
- участь в інтернет-конференціях;
- конспект з теми (модуля) за заданим або власно розробленим студентом планом;
- реферат з теми (модуля) або вузької проблематики;
- анотація прочитаної додаткової літератури з курсу, бібліографічний опис, історичні розвідки тощо;
- розроблення навчальних та діагностичних тестових завдань (з теми, модуля, курсу).
- виготовлення схем, розроблення структурно-функціональних схем.
- написання есе, творчих завдань тощо.

При виконанні індивідуального завдання необхідно взяти до уваги, що реферативна частина на задану тему, зроблена на основі критичного огляду відповідних джерел інформації (наукових праць, літератури по темі), аналізу законодавчої бази. Реферат складається на основі декількох джерел (5-8) і зіставляє різні точки зору з досліджуваного питання.

Реферат, незалежно від теми, містить визначені реквізити: титульна сторінка встановленого зразка, вступ, розділи, висновки, список використаних джерел і додатки (у разі необхідності).

Обов’язково в тексті повинні бути посилання на джерела, що були використані при написанні. Посилання подаються у квадратних дужках з вказівкою номера джерела, за яким воно внесене у список використаних джерел, та сторінки, наприклад [3, с.8].

Технічні вимоги: текст має бути набраний шрифтом Times New Roman, 14 кеглем через 1,5 інтервали. Поля: верхнє – 2,0 см, нижнє – 2,0 см, лівє – 3,0 см, правє – 1,0 см. Загальний обсяг роботи не менше 15 сторінок формату А4.

До теми реферативної частини роботи підготувати ілюстративний матеріал.

Тематика рефератів, що обираються студентами

1. Інтелектуальна власність та її значення для становлення України як економічно розвинутої держави.
2. Державно-правове регулювання у сфері авторського права та суміжних прав.
3. Державно-правове регулювання у сфері патентного права.
4. Правовий статус патентних повіренних.
5. Захист прав на селекційні досягнення.
6. Комп’ютерна програма як об’єкт права інтелектуальної власності.
7. Бази даних та їх правовий режим.
8. Правові засади захисту інформації у автоматизованих системах.
9. Комерційне найменування як правовий засіб індивідуалізації учасників цивільного

обороту.

10. Участь України в роботі ВОІВ.
11. Медіація як новітній спосіб захисту права інтелектуальної власності.
12. Захист інтелектуальної власності в Європейському союзі.
13. Використання патентної інформації при впровадженні нової техніки.
14. Оформлення міжнародної заявки на винахід.
15. Охорона прав на науково-технічну інформацію.
16. Способи вартісної оцінки об'єктів інтелектуальної власності.
17. Інтелектуальна власність в ІТ галузі.
18. Види порушень та способи захисту прав ІВ в мережі Інтернет.
19. Піратство та недобросовісна конкуренція в мережі Інтернет.
20. Трансфер технологій в мережі Інтернет.

7. Самостійна робота

Самостійна робота є основним способом засвоєння студентами навчального матеріалу в позааудиторний час без участі викладача. Обсяг і зміст самостійної роботи визначається робочою програмою та робочим планом у межах установленого обсягу годин із навчальної дисципліни, методичними вказівками викладача. Самостійна робота студента забезпечується системою навчально-методичних засобів: конспектами лекцій викладача, підручниками, навчальними та методичними посібниками, монографічною літературою і періодикою, а також засобами самоконтролю (тестами, ситуаційними завданнями).

№ п/п	Тематика	К-сть годин
		дфн
	Поняття та загальна характеристика права інтелектуальної власності.	10
	Авторське право та суміжні права.	10
3.	Інтернет-сайт і комп'ютерна програма як об'єкти права інтелектуальної власності.	6
4.	Право на винахід та корисну модель.	10
5.	Право на промисловий зразок.	10
6.	Правова характеристика окремих нетрадиційних об'єктів права інтелектуальної власності.	10
7.	Право на комерційне найменування та охорона прав на торговельні марки.	10
8.	Правова охорона географічного зазначення.	10
9.	Система договорів щодо розпорядження майновими правами на об'єкти інтелектуальної власності.	10
10.	Захист права інтелектуальної власності.	10
11.	Міжнародно-правові аспекти охорони та захисту прав інтелектуальної власності.	6
	Разом	102

8. Тренінг з дисципліни «Право інтелектуальної власності»

Тренінг (англ. *training*) – це запланований процес модифікації (зміни) відношення, знання чи поведінкових навичок того, хто навчається, через набуття навчального досвіду з тим, щоб досягти ефективного виконання в одному виді діяльності або в певній галузі. Тренування (від англ. *to train* — виховувати, навчати) — комплекс вправ для тренування в

чому-небудь. Тренування — система підготовки організму людини з метою пристосування його до підвищених вимог і складних умов роботи й життя.

Порядок проведення тренінгу

1. **Вступна частина** проводиться з метою ознайомлення студентів з темою тренінгового заняття.

2. **Організаційна частина** полягає у створенні робочого настрою у колективі студентів, визначенні правил проведення тренінгового заняття. Можлива наявність роздаткового матеріалу у вигляді таблиць, бланків документів.

3. **Практична частина** реалізується шляхом виконання завдань у групах студентів з певних проблемних питань теми тренінгового заняття.

4. **Підведення підсумків.** Обговорюється результати виконаних завдань у групах. Обмін думками з питань, які виносились на тренінгові заняття.

Тематика тренінгу:

1. **Розробити проект договору щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності.**

2. **Аналіз судової практики щодо захисту прав на об'єкти інтелектуальної власності.**

Розробіть проекти наступних договорів у сфері інтелектуальної власності:

1. Договору про розподіл майнових прав на службовий твір;
2. Договору між співавторами твору;
3. Договору про передачу (відчуження) майнових прав суб'єктів авторського права і суміжних прав;
4. Договору про передачу виключного (невиключного) права на використання об'єктів авторського права і суміжних прав;
5. Договору замовлення;
6. Договору про колективне управління майновими правами суб'єктів авторського права і суміжних прав;
7. Договору між організацією колективного управління та особою, яка використовує об'єкти авторського права і суміжних прав;
8. Договору про виплату відрахувань виробниками та імпортерами обладнання і матеріальних носіїв, із застосуванням яких у домашніх умовах можна здійснити відтворення творів і виконань, зафіксованих у фонограмах та відеограмах;
9. Договору про виплату винагороди за використання опублікованих з комерційною метою фонограм, відеограм, їх примірників та зафіксованих у них виконань;
10. Видавничого договору;
11. Повідомлення про створення об'єкта промислової власності;
12. Договору про розподіл майнових прав на об'єкти права інтелектуальної власності, створені при виконанні службових обов'язків і (або) окремого доручення роботодавця;
13. Договору між творцем (творцями) і роботодавцем про передання права на одержання охоронного документа на об'єкти права інтелектуальної власності, створені у зв'язку з виконанням трудового договору;
14. Договору між роботодавцем і творцем про винагороду;
15. Ліцензійного договору про надання дозволу на використання комерційної таємниці;
16. Договору між співавторами про вклад у створення об'єкта права інтелектуальної власності та розподіл винагороди;
17. Договору про добросовісне заохочення за використання раціоналізаторської пропозиції.

9. Методи навчання

У навчальному процесі використовуються: лекції, практичні та індивідуальні заняття, групова робота, комунікативні техніки, реферування, а також методи опитування, тестування, ділові ігри тощо.

10. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- стандартизовані тести;
- поточне опитування;
- залікове модульне тестування та опитування;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- оцінювання результатів КПІЗ;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- ректорська контрольна робота;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни „Право інтелектуальної власності” визначається як середньозважена величина, в залежності від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2	Заліковий модуль 3	Разом
30 %	40%	30%	100
1. Опитування під час занять (Тема 1-5) = 25 балів. 2. Письмова робота = 75 балів.	1. Опитування під час занять (Тема 6-11) = 30 балів. 2. Письмова робота = 70 балів	1. Активна участь у тренінгах = 10 балів. 2. Написання КПІЗ, на основі сформованих індивідуальних завдань = 50 балів. 3. Захист КПІЗ = 40 балів.	

Шкала оцінювання

За шкалою ЗУНУ	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90-100	відмінно	A (відмінно)
85-89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

11. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№п/п	Найменування	№ теми
2.	Мультимедійний проектор	1-11
3.	Система <i>moodle.wunu.edu.ua</i>	1-11
4.	Кейсові завдання з дисципліни	1-11

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

I. Нормативно-правові акти:

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-вр>
2. Бюджетний кодекс України : Кодекс України від 8.07.2010 р. № 2456-VI. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/en/2456-17>.
3. Господарський кодекс України : Кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.
4. Кодекс адміністративного судочинства України : Закон України від 06.07.2005 р № 2747-IV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>.
5. Кодекс України про адміністративні правопорушення : Кодекс України від 07.12.1984 р. № 8073-X. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>.
6. Кримінальний кодекс України : Кодекс України від 05.04.2001 р. № 2341-III. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
7. Митний кодекс України : Кодекс України від 13.03.2012 р. № 4495- VI. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>.
8. Податковий кодекс України : Кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
9. Цивільний кодекс України : Кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV. URL : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.
10. Про авторське право і суміжні права : закон від 23.12.1993р. № 3792-XII. URL:: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3792-12>.
11. Про охорону прав на винаходи і корисні моделі : закон від 15.12.1993р. № 3687-XII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3687-12>.
12. Про охорону прав на зазначення походження товарів : закон від 16 червня 1999 р. № 752-XIV. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/752-14>.
13. Про охорону прав на знаки для товарів і послуг : закон від 15 грудня 1993 р. № 3688-XII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3689-12>.
14. Про охорону прав на промислові зразки : закон від 15 грудня 1993р. № 3699-XII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3688-12>.
15. Про охорону прав на сорти рослин : закон від 21.04.1993р. № 3116-XII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3116-12>.
16. Про охорону прав на топографії інтегральних мікросхем : закон від 5 листопада 1997 р. № 621/97-ВР. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/621/97-%D0%B2%D1%80>.
17. Про племінну справу у тваринництві : закон від 15.12.1993 № 3691-XII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3691-12>.
18. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо впорядкування операцій, пов'язаних з виробництвом, експортом, імпортом дисків для лазерних систем зчитування, обладнання та сировини для їх виробництва : закон від 6.07.2005р. № 2734-IV. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/en/2734-15>.

19. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення відповідальності за порушення прав на об'єкти права інтелектуальної власності : закон від 5 квітня 2001 р. № 2362. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2362-14>.

20. Про захист від недобросовісної конкуренції : закон від 07.06.1996 р. № 236/96-ВР. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/236/96-%D0%B2%D1%80>.

21. Про наукову і науково-технічну експертизу : закон від 10 лютого 1995 р. № 51/95- ВР. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/51/95-%D0%B2%D1%80>

22. Про приєднання України до Міжнародної конвенції з охорони нових сортів рослин : закон від 02.08.2006 р. № 60-V. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/60-16>. 28. Про рекламу : закон від 3 липня 1996 р. № 270/96-ВР. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/270/96-%D0%B2%D1%80>.

23. Верховна Рада України. Наказ Міністерства економіки № 842 від 28.12.2019 р. Про затвердження положення про Департамент інтелектуальної власності. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0842915-19#n6>.

24. Верховна Рада України. Закон України № 703-ІХ від 16.06.2020 р. Про внесення змін до законів України щодо створення національного органу інтелектуальної власності. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/703-20>.

25. Office of the United States Trade Representative (2021) Special 301 Report. Retrieved from: <https://ustr.gov/issue-areas/intellectual-property/Special-301>

Міжнародні акти:

26. Бернська конвенція про охорону літературних та художніх творів. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_051/print .

27. Будапештський договір про міжнародне визнання депонування мікроорганізмів з метою патентної процедури URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_039/print .

28. Вашингтонський договір про інтелектуальну власність у відношенні інтегральних мікросхем URL: http://www.wipo.int/treaties/en/ip/washington/trtdocs_wo011.html .

29. Віденська угода про заснування Міжнародної класифікації зображувальних елементів знаків. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_h33 .

30. Гаазький Акт Гаазької угоди про міжнародну реєстрацію промислових зразків. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_132

31. Договір ВОІВ по авторському праву URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_770/print .

32. Договір ВОІВ по виконанням та фонограмам URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_769/print .

33. Договір про патентну кооперацію (PCT) URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/895_001/print

34. Договір про патентне право PLT: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/895_002/print

35. Конвенція про охорону інтересів виробників фонограм від незаконного відтворення їхніх фонограм. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_124/print .

36. Конвенція, що засновує Всесвітню організацію інтелектуальної власності. URL: <http://www.wipo.int/treaties/ru/convention/>

37. Лісабонська угода про охорону найменувань місць походження та їхньої міжнародної реєстрації. URL: http://www.wipo.int/lisbon/en/legal_texts/lisbon_agreement.html .

38. Локарнська угода про заснування Міжнародної патентної класифікації. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_b07

39. Мадридська угода про міжнародну реєстрацію знаків. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_134/print .

40. Міжнародна конвенція по охороні нових сортів рослин. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_856 .

41. Міжнародна конвенція про охорону інтересів виконавців, виробників фонограм і організацій мовлення. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_763/print .

42. Ніщцька угода про Міжнародну класифікацію товарів і послуг для реєстрації знаків. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_066/print.

43. Паризька конвенція про охорону промислової власності. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_123/print.
44. Страсбурзька угода про Міжнародну патентну класифікацію URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/999_001
45. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони: URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/984_011?test=XX7MfyrCSgkyUSaIZixnoy4bHI4L6s80msh8Ie6
46. Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності: URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/981_018.

II. Рекомендована література:

47. Вахонєва Т.М. Авторське право та суміжні права в Україні: навч. посібник. Дакор. 2019. 576 с.
48. Добровольська К.Л. Правове забезпечення охорони та захисту прав інтелектуальної власності в Україні. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2021. № 9. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=2210>.
49. Еннан Р. Є. Право інтелектуальної власності : навчально-методичний посібник для здобувачів вищої освіти за першим (бакалаврським) рівнем галузі знань 08 «Право» / Р. Є. Еннан, С. В. Мазуренко. Одеса : НУ "ОЮА", 2019. 136 с.
50. Журавльо Д.В., Чижмарь К.І. Авторське право та суміжні права в Україні: їх захист та відповідальність: практ. посібник. ЦУЛ. 2020. 224 с.
51. Зайцева-Калаур І.В. Організаційно-правові процедури забезпечення охорони та захисту комерційної таємниці суб'єкта господарювання. *Актуальні проблеми правознавства*. 2018. №4. С.37-45.
52. Зайцева-Калаур І.В. Питання про суб'єкта права на комерційну таємницю // Економічна безпека: детермінанти та механізми забезпечення: Збірник тез доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції «Економічна безпека: детермінанти та механізми забезпечення», Тернопіль, 5-6 квітня 2019 р. С. 44-48.
53. Зайцева-Калаур Інна, Венгер Олена Окремі питання гармонізації законодавства України та законодавства ЄС щодо охорони та захисту комерційної таємниці The VII th International scientific and practical conference «Topical issues of science and practice» November 02-06, 2020 London, Great Britain 2020. 781 p
54. Зайцева-Калаур І. В., Ціцюра О.І. Захист прав інтелектуальної власності в контексті європейської інтеграції. Правове регулювання суспільних відносин: перспективні напрямки та шляхи до сталого розвитку: збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції. 28-29 жовтня 2022 р. м.Київ.
55. Зеров К. О. Особливості захисту авторських прав на твори, розміщені в мережі інтернет : монографія. НДІ інтелектуальної власності НАПрНУ. К. : Інтерсервіс, 2018. 220 с.
56. Інтелектуальна власність та патентознавство : підручник / Н. О. Білоусова, Н. В. Гаврушкевич, М. А. Данильченко та ін. : за ред. проф. П. М. Цибульова та доц. А. С. Ромашко. – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка», 2021. – 374 с/
57. Інтелектуальна власність. Підручник. Л.М. Попова., А.В. Хромов, І.В. Шуба: Харків, «Федорко», 2021, с. 262.
58. Калаур І. Р., Стефанчук М. М., Зайцева-Калаур І. В. Сучасні тенденції розвитку нормативно-правового базису захисту авторських прав на цифровий контент / Економічна безпека та фінансові розслідування: концепти, прагматика, інструментарій забезпечення : колективна монографія. / За заг. ред. д.е.н., доц. Вівчар О. І. Тернопіль: Економічна думка, 2019. 395 с. С. 309-322.
59. Калаур І.Р, Зайцева-Калаур І.В. Самозахист авторських прав на цифровий контент / *Гармонізація приватно-правового законодавства України із законодавством країн ЄС*.

Матеріали ІХ Міжнародного цивілістичного форуму, Харків 11-12 квітня 2019 рік. – Київ.: ТОВ «Знання», 2019.- С.378-385.

60. Карпенко Н.Г. Комерційна таємниця – визнання, захист, відповідальність. *Економіка і наука*. 2020. № 5. URL: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/5_2020/67.pdf

61. Кривецька Л., Кобринович М., Воробей В., Плюшева О. Стан розвитку дизайну в Україні. Львів, 2019. 80 с. URL:http://uaculture.org/wpcontent/uploads/2020/01/232708_analitychnyjzvit_monitoryng-rozvytku-dyzajnu-v-ukrayini.pdf (дата звернення: 26.12.2020)

62. Кметик-Подубінська, Х. І. "АВТОРСЬКЕ ПРАВО В ЦИФРОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ." *Legal sciences and their role in the development of the legal culture of a modern man : Scientific monograph*. Riga, Latvia : "Baltija Publishing", 2022.197 p.

63. Охорона та захист прав інтелектуальної власності: економіко-правові підходи : [монографія] / [М. Є. Бичковська та ін. ; ред.: О. О. Кулініч, Р. Б. Шишка]. Київ : ЛіраК, 2019. 275 с.

64. ПОРУШЕННЯ ПРАВ ПРОМИСЛОВОЇ ВЛАСНОСТІ В УКРАЇНІ. За ред Мироненко Н.М. НДІ інтелектуальної власності, Інтерсервіс. 2019. 270 с.

65. Посібник для суддів з інтелектуальної власності / І. М. Бенедисюк та ін. Київ : К.І.С., 2018. 424 с.

66. Харитонов О.І. Право інтелектуальної власності: підручник / за заг. ред. О. І. Харитонові. К.: «Юрінком Інтер», 2020. 540 с.

67. Харитонов О. І., Харитонов Є. О., Ківалова Т. С., Дмитришин В. С., Кулініч О. О. та ін. Право інтелектуальної власності : підручник. К. Юрінком Інтер. 2021. 540.

68. Штефан А. Компенсація за порушення авторського права і суміжних прав. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2019. № 3. С. 5–18

69. Якубівський І.Є. Набуття, здійснення та захист майнових прав інтелектуальної власності в Україні: монографія. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2018. - 521 с.

70. James Boyle, Jennifer Jenkins. *Intellectual Property: Law & the Information Society - Cases and Materials*. 2018. 810 с.

71. Inna Zaitseva-Kalaur, Anna Stakhya *PROBLEMATIC ISSUES OF DEFINING DIGITAL CONTENT AS AN OBJECT OF COPYRIGHT Art and Science*. 2020, Vol. 3. P. 16-26.

72. Oksana Vivchar, Inna Zaitseva-Kalaur, Oksana Redkva, Volodymyr Gevko *Organizational and legal procedures for ensuring the security and protection of an economic entity: a security knowledge approach. Studia Prawnoustrojowe* 46 UWM. 2019. p.453-465.

73. Dratler Jr, Jay, and Stephen M. McJohn. *Intellectual Property Law: Commercial, Creative and Industrial Property*. Law Journal Press, 2022.

74. Rochelle Cooper Dreyfuss, Justine Pila. *The Oxford Handbook of Intellectual Property Law*. Oxford University Press, 2018. 1010 p.

75. The right to privacy in the digital age, A/RES/68/167. <http://undocs.org/A/RES/68/167> ; 5 випадків коли Ви не здогадувалися, що ваші цифрові права порушуються. 2019. h URL:<https://rpr.org.ua/news/5-vypadkiv-koly-vy-ne-zdohaduvallysya-scho-vashi-tsyfrovi-prava-porushuyutsya/>

76. PROFESSIONAL PROGRAMME INTELLECTUALPROPERTY PROPERTY RIGHTS- RIGHTS-LAW AND PRACTICE LAW AND PRACTICE. URL:<https://www.icsi.edu/media/webmodules/publications/9.4%20Intellectual%20Property%20Rights.pdf>

77. INTELLECTUAL PROPERTY: LAW & THE INFORMATION SOCIETY Supplement for 4th Edition, August 2019. URL: <https://web.law.duke.edu/cspd/4theditionssupplement.pdf>

78. Media Rights and Intellectual Property (Media Topics) . <https://www.amazon.com/Media-Rights-Intellectual-Property-Topics/dp/0748618805>

79. JOSEPH TUROW. MEDIA TODAY An INTRODUCTION to MASS COMMUNICATION. <https://sites.euro.ubbcluj.ro/id/wp-content/uploads/2018/04/Turow-Media-Today.pdf>

80. UNDERSTANDING MEDIA AND CULTURE: AN INTRODUCTION TO MASS COMMUNICATION.

URL:<http://uilis.unsyiah.ac.id/oer/files/original/8efede9fab3616f44809661ebb1c2588.pdf>

Інформаційні ресурси

1. <http://portal.rada.gov.ua> - Офіційний веб-сайт Верховної Ради України
2. <http://kmu.gov.ua> - Офіційний веб-сайт Кабінету Міністрів України
3. <http://www.osvita.org.ua/> - Освітній портал
4. <http://studrada.com.ua/libonline> - Центральний юридичний портал України
5. <http://court.gov.ua> - Сайт судової влади України
6. www.scourt.gov.ua - Сайт Верховного суду України
7. www.sc.gov.ua - Сайт Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ
8. <http://www.wipo.int/treaties/en/> - Всесвітня організація інтелектуальної власності.